

Fred Kistenkas

NOVI

Op weg met dochter naar Vlieland stuurt de navigatie ons bij Utrecht de route op door Noord-Holland en de Afsluitdijk. Even moppen we dat we in de fuik van de snelste route zijn gezwommen, maar helaas niet de mooiste. De andere kant uit, door Flevoland en Friesland, was het veel groener, wijds, rustiger en mooier geweest. Via Amsterdam richting Afsluitdijk blijkt daarentegen inderdaad dat de verdozing, verloodsing, verrommeling en de verstening het landschap weer verder heeft aangetast. Eenmaal de Afsluitdijk over is het in Friesland opeens weer groen, onbebouwd, stil en slechts hier en daar een fraaie traditionele kop-hals-romp boerderij. Prachtig landschap. Wat een contrast. Dochter vraagt of er dan geen landelijk landschapsbeleid is. Nee, antwoord ik. Al een jaar of tien is het geen rijksverantwoordelijkheid meer. Had wel moeten volgen het Europees

Landschapsverdrag, maar kennelijk heeft men daar in Den Haag geen boodschap aan. Dochter, die bij de Vogelbescherming werkt, mompelt nog wat over een gemiste kans voor bescherming van weidevogellandschap.

Twee maanden later verschijnt evenwel de Nationale Omgevingsvisie, de NOVI, en opeens blijkt landschapskwaliteit weer helemaal terug van weggeweest te zijn. Het is zelfs een expliciete beleidskeuze. Nummer 4.4 op bladzijde 150. Het tegengaan van verloodsing en verrommeling wordt weer genoemd. Er moet regelgeving komen; getrapte instructieregels onder de Omgevingswet in het *Besluit kwaliteit leefomgeving*. Kernkwaliteiten moeten benoemd en beschermd worden. Dat doen sommige provincies nu ook al op vrijwillige basis, maar het moet voortaan dus onder rijksregie zoals alles nu onder de NOVI met meer rijksregie moet gebeu-

ren. De NOVI schetst een gemeentegrenzen overschrijdende ‘natuurinclusieve ruimtelijke inrichting’. Dat betekent het einde aan het neoliberale tijdperk van de wethoudersplanning. Het betekent ook een fraai groenblauw perspectief dat bijna lijkt op die befaamde Wageningse landkaart van Nederland over honderd jaar in 2120.

De NOVI gaat verder en zegt: “In het landschap komen alle transitie samen”. Kringlooplandbouw, energie, klimaat, herstel van landschapselementen: alles komt vervolgens in die paragraaf voorbij. Landschapsrecht als trechter voor milieurecht, ruimtelijke ordeningsrecht en klimaatrecht: veel mooier kun je het niet hebben. Ik vind het een heuse *paradigm shift*.

Het rijk neemt alvast de volgende landschappen ter hand: Waddenzee, Kust, Groene Hart, Veluwe, IJsselmeer, Zuidwestelijke Delta, de Hollandse Waterlinies en de Nationale Parken, maar de bedoeling is dat er elders ook generieke landschapsbescherming komt, langs lijnen van subsidiariteit; iedere overheids-laag doet wat onder regie van het rijk. Dat is precies zoals dat Europees Landschapsverdrag dat ook voorschrijft.

Waarschijnlijk is er geluisterd naar de boodschap uit ons PBL-rapport *Zorg voor landschap, naar een landschapsinclusief omgevingsbeleid* van vorig jaar. Wordt in de NOVI ook naar verwezen. Ongelooflijk. Maak je niet zo vaak mee. Ze moesten natuurlijk ook wel iets aan landschap doen, want we konden ons beroepen op een Europese verdragstekst, maar toch... Kennelijk waait er ook weer een andere politieke wind. Goeie lobby ook van bijvoorbeeld de *Groene 11*. Blijf app ik mijn dochter en zeg dat het met die weidevogelgebieden allemaal toch nog goed kan komen.

fred.kistenkas@wur.nl

